

wonnen inzicht.” (Driem. Bladen, jrg. 11, pag. 12). Ik wil zelfs een stap verder gaan. Het lijkt mij niet eens een strikte eis, dat één bepaald verspreidingsgebied op één bepaalde kaart tot in alle finesses is blootgelegd om daarna argumenten te leveren voor de interpretatie van een andere kaart. Evengoed kan men twee of meer kaarten uit elkaar verklaren, op voorwaarde echter — en dat lijkt mij van het hoogste gewicht — dat de zaken waarom het gaat in dezelfde sfeer liggen. Heb ik dus inzake *varshaak* een expansie naar het oosten van de provincie Noord-Brabant bewezen, dan neem ik ook voor *dopbeitel* diezelfde expansie aan; maar zie ik op de kaart *dopbeitel*, dat het woord naar het westen is doorgedrongen, dan lijkt het mij verantwoord om ook de westelijke varshaken uit expansie vanuit de Meierij te verklaren. En het Gorkumse gegeven uit het Mnl. Wdb.? Het antwoord is een wedervraag: wat weten we van de auteur?

Waar in het woord *varshaak* de *r* gesyncopeerd wordt is dit overal in overeenstemming met de plaatselijke klankwetten. In het materiaal van Van Ginneken, binnengekomen op zijn enquêtes in de Nieuwe Eeuw (1924 en 1925), blijkt de syncopering zich voor te doen in alle gebieden waar dat op onze kaart gebeurt; dit blijkt uit de kaarten *borst*, *korst*, *vorst*, *kikvors*, *dorst* enz. die op basis van dat materiaal getekend werden (bezit van het Inst. Ned. Kath. Universiteit te Nijmegen). Ook Broeckhuysen in zijn dissertatie over *Het Dialect van Zelhem* enz. wijst op pag. 15 deze ontwikkeling aan bij de wgerm. *a* vóór *r* plus dentale consonant. Het *R h e i n. W r t b.* (Ferse, II 402) documenteert het verschijnsel voor het Rijnland.

Over de veelvuldig in het westen optredende anlauts-*f* in woorden van het type *varshaak* (men zie bij kaart 2 sub C welke vormen er zoal optreden) kan weinig gezegd worden, zolang geen gegevens ter beschikking staan over de ontwikkeling van de wgerm. *f* (en *s*) in die positie. Ongetwijfeld heeft het Nederlands een sterke voorkeur gehad voor de stemhebbende spirant, maar die regel kent in tal van dialecten uitzonderingen. *Faashaak* e.d. reken ik daarom zonder bezwaar tot het type *varshaak*.

Het west-Munsterlandse woord *fassmes* staat tegenover het oostelijker *fersmes* (B ü l d) enigszins vreemd. De syncopering van de *r* lijkt mij geen moeilijkheid, maar vreemd is de *a*, zeker als men die vocaal mist in de opsomming van vormen die het *R h e i n. W r t b.* bij Ferse geeft. Ik ben geneigd aan te nemen, dat het woord in deze vorm aan expansie vanuit het westen is toe te schrijven. Men zie in dit verband wat opge-